

i nacionalna udruženja špeditera izričito se ograđuju od dužnosti da robu koju primaju na otpremu osiguraju protiv transportnih rizika, osim ako im se to izrijekom naloži, pa se to smatra usvojenim pravilom struke.

Žalitelj se pogrešno poziva na OU. 243. Pretpostavka je za primjenu te uzance da je stranka dužna izvršiti osiguranje, pa propust te dužnosti izaziva pravne posljedice iz te uzance. U konkretnom slučaju ta se pretpostavka nije ostvarila, jer tužitelj nije dao tuženiku nalog za osiguranje, a tuženik sam nije bio ni dužan, ni ovlašten da to bez tužiteljeva naloga učini.

Nema stoga mjesta prigovoru da je prvostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo. Naprotiv je prvostepeni sud pravilno utvrdio da ni iz OU 242, ni iz OU 243 nije za tuženika nastala odgovornost za naknadu štete, pa je na temelju toga donio pravilnu presudu, koju je povodom žalbe valjalo potvrditi.

Z.R.

B/ Odluke stranih sudova i arbitraža

PRVOSTEPENI SUD ENGLESKE

/Trgovački odjel/

Presuda od 29,30. i 31.I 1962.

Anglo-African Shipping Comp. of New York Inc.v.J.Mortner Ltd.

Kupoprodaja FAS - Fiksni rok za ispunjenje ugovora između komisio-  
ne kuće i kupca, i između kupca i dobavljača - Kad kupčev agent  
mora osigurati brodski prostor za izvršenje takvog ugovora

Engleska tvrtka /tužena J.Mortner Ltd./ je američkoj tvrtci /tužitelju Anglo-African Shipping Comp. of New York Inc./ dala narudžbu za određenu količinu plastične robe, koju će određeni američki dobavljač /Republic Politex Comp.Inc.of New York/ dobaviti u roku od 2-3 tjedna uz određenu cijenu F.A.S. New York, a pri čemu će rok biti bitni sastavni dio ugovora, dok će tužena stranka pribaviti brodski prostor u redovnom prijevozu /"ordinary freight"/ za New Elms. Kako tužena nije preuzela robu niti platila tužiteljici cijenu robe ni ugovorenu proviziju, došlo je do spora u kojemu se tužena branila time da je rok 2 do 3 tjedna počeo teći kad je ona londonskim predstavnicima tužiteljevima dala narudžbu /24.XI 1960./, i da prema tome tužiteljica nije mogla ukrcati teret iza proteka 2-3 tjedna, pogotovo kad je tužena pismom od 18.XII 1960. istakla da smatra ugovor, zbog neizvršenja protustranke, raskinutim,

i osim toga /roba je ukrkana 29.XII 1960./ da tužiteljica nije smjela robu ukrkati nakon toga, jer je morala nastojati smanjiti štetu za tuženu. Tužiteljica je priznala da je rok od 2-3 tjedna bio bitni sastavni dio ugovora, ali je tvrdila da je taj rok počeo teći od časa sklopljenog ugovora s američkim dobavljačem, koji je ona sklopila na osnovi naloga tužene od 30.XI 1960, tako da je dobava na 20.XII 1960. bila pravovremena, i stoga je ona ispravno ukrkala tako dobavljenu robu čim je dobila brodski prostor u redovnom prijevozu za dio Engleske, kamo je robu trebalo uputiti /luka Southampton/.

Sud je stao na stajalište da je tužiteljica kao komisiona kuća /"confirming house"/ na osnovi obveze tužene da će joj nadoknaditi: cijenu dobavljene robe, koju će tužiteljica platiti na osnovi ugovora o dobavi, koji će sa svoje strane sklopiti, zatim troškove ukrcaja i prijevoza robe kao i provizije-ispravno postupila kad je 30.XI 1960. predala svoju potvrdu narudžbe dobavljaču. Prihvatom toga potvrđenog naloga po dobavljaču došlo je toga dana do ugovora od kojega se računaju rokovi. Sudac nalazi da je neobično da se rok od "2/3 tjedna" smatra bitnim dijelom ugovora, ali on ipak polazi od toga, jer se obje stranke u tom slažu, pa i unatoč tome što ugovor s američkim dobavljačem nije više sadržavao odredbu da je rok dobave bitni sastavni dio ugovora, smatra da je i on taj uglavak sadržao, jer nitko ne tvrdi da je bio u neskladu s nalogima tužene tužitelju. Taj rok, nalazi sudac, može teći samo od časa sklopljenog kupoprodajnog ugovora F.A.S., a ne prije, jer ukoliko tužiteljica ne bi djelovala s dužnom pažnjom da što prije dođe do ugovora, ona bi mogla biti odgovorna za štetu, ali to ne bi djelovalo na početak toka dobavnog roka. Dobavljača se ne bi ticao propust dužne pažnje sa strane tužitelja, ali sudac smatra da je tužitelj doista postupao dužnom pažnjom, jer nije mogao ubrzati korespondencijom putem teleksa, budući da su tuženički zahtjevi bili takvi da su se mogli samo uzorcima fiksirati, a ti se mogu dostavljati samo zračnom poštom. Otkazivanje ugovora brzojavom od 18.XII 1960, koji je stigao 19.XII 1960, i pismom koje je stiglo 27.XII 1960, bilo bi možda valjano da je rok počeo teći 24.XI 1960, i istekao prije otkaza, ali obzirom na to da je rok počeo teći 30.XI 1960, nije bio valjan. Dobavljač je ispunio svoju obvezu 20.XII 1960, kako to izlazi iz njegove fakture koja među strankama nije sporna. Druga obveza tužiteljčina da, uz uvjete F.A.S. pribavi brod za prijevoz robe koju je kupila tužena, izvršena je pravovremeno, jer prije isteka roka dobave nije tužiteljica mogla pripremiti brodski prostor, budući nije mogla znati da li će dobava uslijediti, a iza toga roka je pribavila najpovoljniji brod uz obične prijevozne uvjete. Naročito obzirom na dužnost tužiteljice da smanji tuženima štetu, sudac se pozvao na odluku Kuće Lordova iz 1962, u White and Carter /Councils/ Ltd.v.McGregor, prema kojoj nevina stranka nije dužna prema ugovornoj protustranci, koja protupravno odbija izvršenje ugovora, smanjiti štetu na taj način što bi postupala tako kako odgovara stranci koja je odbila izvršenje ugovora. Napose u konkretnom slučaju to bi tužiteljicu nepotrebno uvelo u nekoliko sporova, a takva dužnost joj se ne može nametnuti.

Bilješka.- Jednostrano odbijanje izvršenja ugovora /repudiation/ daje dođušé pravo protustranci na raskid ugovora /rescission/, ali joj ne nameće i dužnost da raskine ugovor, a još manje da sa svoje strane slično postupa prema svojim ugovornim protustrankama. Ova rješidbai rješidba Kuće Lordova, na koju se poziva, postavljaju u tom pogledu sasvim odlučno načelo, koje odgovara i pravičnosti, tako da ugovorna stranka koja sebe sama stavi u takav položaj mora računati s time da će ju stići iste posljedice kao da je ostala vjerna ugovoru, dakako ako protustranka ne bi postupala u zloj vjeri. Isto tako da je u ovoj rješidbi došlo do izražaja od kolike je važnosti da se rokovi izvršenja činidaba posve točno fiksiraju, imajući pred očima tehničku stranu odvijanja posla /ovdje potreba izravne pismene korespondencije/ i prema tome časa od kojega će trebati rok računati. - S pomorskopravnog gledišta interesantno je istaći kako je sud - uzeo da stranka koja mora dobiti brodski prostor kod prodaje F.A.S., može s narudžbom broskog prostora čekati dok ne bude znala da će robu imati na raspolaganje, ako ugovorom nije drukčije predviđeno. To je i razumljivo obzirom na to da se "in concreto" moralo kreirati na brod koji ostvaruje vezu sa Southamptonom, a nije se smjelo tražiti "a special ship particularly arranged to carry this cargo of cases", kako kaže sudac.

E.P.

ENGLESKI APELACIONI SUD  
/Court of Appeal/

Presuda od 21.II 1962.

Andrea v. British Italian Trading  
Company, Ltd.

Arbitražna presuda

Drugostepena arbitražna presuda u cjelini zamjenjuje prvostepenu arbitražnu presudu - Prizivom od prvostepene na drugostepenu arbitražu gubi se pravo na poništenje prvostepene arbitražne odluke prema čl.23 Arbitration Acta, 1950 - Očigledna pravna pogreška mora biti sadržana u samoj odluci - Očigledna pravna pogreška nije sadržana u pogrešnoj upotrebi pravno-tehničkog termina sa strane arbitra

Tvrtka Giacomo Costa fu Andrea iz Milana kupila je od tvrtke British Italian Company, Ltd. 2.300 tona kikirikijsa za mart /april/ maj 1961, ukrcaj CIF Genova ili Taranto, uz uglavak da će jedna od tih luka biti naznačena kao konačna odredišna luka na zahtjev prodavoca, "ali ni u kojem slučaju kasnije od 1.II 1961". Kako do 1.II 1961. kupci nisu naznačili luku odredišta, prodavoci su smatrali ugovor raskinutim, jer su kupci propustili da ispune svpju dužnost naznake odredišne luke. Došlo je na tužbu kupaca do spora pred prvostepenom arbitražom na osnovi klauzule o